

УДК 81'373.612.2'276.6:796.332

СТРУГАНЕЦЬ Павло – магістрант факультету філології і журналістики, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна, Тернопіль) (patorenu4@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7066-1523>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2019.44.187381>

Бібліографічний опис статті: Струганець, П. (2019). Метафора у футбольному телерепортажі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 44, 93–100.* doi: 10.24919/2522-4557.2019.44.187381.

МЕТАФОРА У ФУТБОЛЬНОМУ ТЕЛЕРЕПОРТАЖІ

Анотація. У статті проаналізовано особливості функціонування метафор у футбольному телерепортажі. Встановлено, що створений коментатором метафоричний образ завжди має інтенціональне підґрунтя: передати вирування емоцій під час футбольної гри. Прагматика метафоричних конструкцій детермінована оцінкою коментатора дій гравців чи команди на футбольному полі. Виділено та схарактеризовано домінуючі метафоричні перенесення.

Ключові слова: метафора; футбольний телерепортаж; коментатор; метафоричні перенесення; індивідуально-авторські метафори; загальномовні метафори.

STRUHANETS Pavlo – Master of Philology and Journalism Faculty, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine, Ternopil) (patorenu4@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7066-1523>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2019.44.187381>

To cite this article: Struhanets, P. (2019). Metafora u futbolnomu telereportazhi [Metaphor in football TV reporting]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 44, 93–100.* doi: 10.24919/2522-4557.2019.44.187381 [in Ukrainian].

METAPHOR IN FOOTBALL TV REPORTING

Summary. Football matches broadcasts are one of the most popular programs on modern television. A wide range of communicative tasks during a television report requires from the commentator to possess an arsenal of linguistic tools, including associative and imaginative ones. Metaphor is a powerful mechanism for expressing intentions of the commentator. Despite the fact that metaphor as a method of text

creation has been in the focus of scholars for a long time, the functioning of metaphor in football TV reporting has not been explored yet. In view of this, the declared problems are relevant.

The purpose of the article is to analyze the peculiarities of the functioning of metaphorical constructions in football TV reporting. Ukrainian-language reports on the TV channels «Football 1», «Football 2» and on the channel of TV-radio Company «Ukraine» during the broadcast of football matches during 2017–2018 were the source of the study.

Metaphorical constructions have been found to be the dominant marker of live football television reporting. The metaphorical image created by a commentator always has an intentional basis: to convey a burst of emotion during a football game. The pragmatics of metaphorical constructions is determined by the evaluation of the commentator on the actions of the players or team on the football field. Accordingly, metaphors of evaluative nature with poles «+» and «-» are predominant.

In conclusion, the functional potential of the metaphor is determined by the pragmatic direction of each communicative situation during a football match. Football TV reporting is a dynamic and multi-faceted linguistic phenomenon and therefore requires permanent scientific studies.

Keywords: *metaphor; football TV reporting; commentator; metaphorical transference; individual-author metaphors; common-language metaphors.*

Постановка проблеми. Трансляції футбольних матчів – одні з найпопулярніших програм сучасного телебачення. Репортаж завдяки мовній діяльності коментатора та видовищній природі телебачення дає змогу відобразити події на футбольному полі, віддзеркалити динаміку та емоційне напруження спортивної гри, навести додаткову інформацію, що стосується гри, дати оцінку епізодів, створити ілюзію присутності глядача на матчі. Такий широкий спектр завдань вимагає від коментатора високої мовної майстерності, володіння арсеналом лінгвальних засобів, зокрема асоціативно-образних. Потужним механізмом вираження інтенцій коментатора слугує метафора. Незважаючи на те, що метафора як прийом творення тексту давно перебуває в центрі уваги науковців, функційний потенціал цього засобу у футбольному телерепортажі ще не досліджено. З огляду на сказане задекларована проблематика є **актуальною**.

Аналіз досліджень. Багатогранна природа метафори має тривалу історію вивчення. Класичними стали праці про метафору Ш. Баллі, Дж. Лакоффа, М. Джонсона, В. Русанівського, С. Єрмоленко, О. Тараненка, О. Федик, О. Селіванової та ін. Метафора здебільшого потрактована як семантичний процес, під час якого форма мовної одиниці переноситься з одного об'єкта позначення на інший на основі подібності між цими об'єктами. «Метафору називають вторинною номінацією, переносним слововживанням, що (як і художній засіб) є перенесенням за схожістю чи суміжністю, при якому два поняття, часто кардинально відмінні за походженням чи призначенням, ототожнюються на основі бодай однієї якості, зазвичай спільної для обох. Вторинна номінація ґрунтується на асоціативному характері людського мислення, що дає змогу проводити аналогії між різними поняттями» (Кондратів, 2018, с. 40).

Н. Бойко досліджувала метафору в руслі української експресивної лексики. Вона вважає, що експресивна метафоризація ґрунтується на суб'єктивних чинниках, які формують образно-емотивні та образно-оцінні смисли, що впливають на почуттєву сферу реципієнта (Бойко, 2005, с. 191). Ця теорія, безсумнівно, знаходить своє практичне втілення у мові прямого футбольного телерепортажу, оскільки метафора тут функціонує за таким же принципом, що й у мові художніх текстів.

З нових досліджень метафори виокремимо монографії Л. Кравець (2012) і Т. Єщенко (2018). Л. Кравець розглянула українську поетичну метафору в руслі концепції метафоричного динамізму, проаналізувала метафоричний світ поетичних творів вітчизняної літератури ХХ ст. У науковій праці Т. Єщенко здійснено комплексний аналіз метафори українських поетів 90-х років ХХ ст. в антропоцентричному, лінгво-персонологічному й комунікативно-прагматичному вимірах.

Учені-когнітологи стверджують, що метафора – це лінгвальне явище, яке має когнітивне підґрунтя і є використанням мовного знака однієї концептуальної сфери на позначення складника іншої, зумовлене асоціаціями за подібністю чи контрастністю (Кравець, 2012, с. 32). Метафора також є найпродуктивнішим креативним засобом збагачення мови, виявом мовної економії, семіотичною закономірністю, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, схожої на неї за якимось аспектом.

Загалом українські й зарубіжні науковці розглядають генезу метафори, її комунікативно-функціональну, текстотвірну і прагматичну значущість у діяльнісно-мовленнєвих процесах; особливості функціонування у різних стилях і жанрах мовлення; індивідуально-авторські метафоричні утворення; метафору в терміносистемах; узуальні метафори; місце метафори у створенні мовної картини світу; поетичні метафори і способи їх перекладу; метафору як репрезентанта текстових категорій; явище метафоризації у психолінгвістичному та семіотичному аспектах (Єщенко, 2018, с. 15–16).

Мета статті – проаналізувати особливості функціонування метафоричних конструкцій у футбольному телерепортажі. Джерельним матеріалом нашого дослідження слугували репортажі українською мовою на телеканалах (далі ТК) «Футбол 1», «Футбол 2» і телеканалі телерадіокомпанії (далі ТРК) «Україна» під час трансляції футбольних матчів упродовж 2017–2018 років.

Виклад основного матеріалу. Метафоричні конструкції є домінантною особливістю футбольного телерепортажу в прямому ефірі. Створений коментатором метафоричний образ завжди має інтенціональне підґрунтя: передати вирування емоцій під час футбольної гри, як-от: *Відчувається нерв цього матчу* (ТРК «Україна», 21.11.17, 22:23); *Як зараз трусяться колінка у футболістів «Манчестер Сіті»* (ТК «Футбол 1», 04.04.18, 22:24); *Завелись, закипіли трибуни* Вемблі (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:40).

Прагматика метафоричних конструкцій детермінована оцінкою коментатора дій гравців / команди на футбольному полі. Відповідно домінують метафори

оцінного характеру з полюсами «+» і «-». Це може бути оцінка дій окремого гравця з такою семантикою:

– «футболіст міцно закріпив своє місце в основному складі команди» (*Каріус ще наприкінці календарного сімнадцятого року **застовбичив** собі місце у стартовому складі* (ТК «Футбол 2», 10.04.18, 23:05));

– «гравець забив гол надзвичайно потужним ударом» (*Агуеро, маючи час, **зарядив** свою гармату і розрядив у ворота Каспера Шмейхеля* (ТК «Футбол 2», 10.02.18, 21:29));

– «футболіст активно переміщався на боковій частині поля» (*Він... **шустрив на фланзі*** (ТК «Футбол 2», 11.04.18, 23:21));

– «футболіст порушує правила без ризику нанести травму суперникові» (*Якщо він і порушує, то не так, щоб у суперника **ноги в різні сторони розлітались*** (ТК «Футбол 2», 11.04.18, 23:30)).

Спостережено частотне вживання метафори для позначення позитивних чи негативних дій цілої команди:

– «гравці команди проводять захисну гру коло власних воріт» (*Дуже зачинено, дуже **законсервовано починає** «Сеньйора» цей матч* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 21:46));

– «футбольний клуб домінує у чемпіонаті своєї країни» (*Те, що «Юве» зараз **на голову всіх сильніший** у чемпіонаті Італії, сумнівів немає* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 21:53));

– «гравці однієї з команд не дають змоги грати суперникам у характерному для них стилі» (*Намагаються **в'язати по руках і ногах** Тотенхем гравці Ювентуса* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 22:16)).

Метафоричні конструкції також указують на дії тренера футбольної команди під час гри:

– «перед тренером команди постало безліч проблем одночасно» (*Одразу **декілька дилем мав** Масимільяно Алегрі* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 21:55));

– «тактична схема гри, обрана тренером, не передбачає великого атакуючого потенціалу» (*Мадридці **не відряджають** туди до чужого майданчика велику кількість **футболістів*** (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:16)).

Експресивна метафоризація у мові коментатора притаманна опису вболівальників: «уболівальники щиро радіють досягненням своєї команди» (***Співає душа** вболівальників уже двадцять три хвилини* (ТК «Футбол 1», 04.04.18, 22:11)); «глядачі очікували менш розгромний результат поєдинку» (*З «Ювентусом» очікувалося, що **не буде все так критично*** (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 23:18)); «команда грає надзвичайно сильно на рідній арені завдяки підтримці своїх фанатів» (*Сьогодні стара сеньйора та ще й **в своєму лігвищі*** (ТК «Футбол 1», 07.11.18, 23:28)).

Оскільки футбол – ефектна гра, особливої ваги набувають метафори, які маркують позитивний чи негативний колорит усіх технічних прийомів, задіяних на полі: «гравець виконує небезпечний підкат задля відведення

загрози» (*Летить у підкаті* Бен Девіс (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:41)); «футболіст грає щільно зі своїм візаві» (*Є таке вміння приклеїтися до опонента* (ТК «Футбол 2», 11.04.18, 22:28)).

За О. Федик, «метафора виникає на основі слів, які називають реальні речі, предмети, явища, тощо, однак суть їх у тому, що ці найменування сполучаються між собою так, що не виникає ніяких зв'язків, або ж дуже глибинні зв'язки, які не помітні внаслідок пізнавальних процесів». Результатом таких метафоричних зв'язків постає метафоричний образ – нове уявлення, яке не має відповідника і яке одночасно репрезентує і відображуване, і відображувальне. Також особливістю є те, що метафоричний образ не має повторення, оскільки існує лише в контексті (Федик, 2000, с. 222). Асоціації за подібністю, на яких ґрунтується метафоричне перенесення, можуть стосуватися різних ознак. У футбольному телерепортажі переважають метафоричні перенесення за такими параметрами:

– формою: використання лексичної одиниці *коридор* зі значенням «вузький проміжок між суперниками» (*Там звузили футболісти Сіті всі можливі коридори* (ТК «Футбол 2», 11.11.18, 19:03)).

– позитивними відчуттями (від смакових відчуттів): залучення лексеми *торт* на позначення смачного, цікавого епізоду гри (*Такий торт хочеться їсти ложкою* (ТК «Футбол 1», 07.05.19, 23:26));

– кількістю: «футболіст обіграє велику кількість суперників» (*Просто пачками накручував суперників Дуглас Коста* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 23:36)); «команда ризикує отримати велику кількість пропущених м'ячів» (*Можна ще і повну торбу дістати* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 23:17)); «команда продовжує забивати голи» (*Не замовкає результативність гармат «Ліверпуля»* (ТК «Футбол 1», 04.04.18, 22:11));

– інтенсивністю дії: «безліч гравців готові підтримати атакувальні дії команди» (*Там одразу декілька футболістів «Ювентуса» відгукувалися на цей пас* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 21:58)); «футболіст має змогу відзначитися у матчі, забивши гол уже втомленому суперникові» (*Він також може взяти участь у святі під назвою «Ювентус» – «Реал»* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 23:13)); «команда докладає значних зусиль задля збереження переваги над суперником» (*Поки що «Ювентус» намагається тиснути* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:00));

– спритністю дії: «футболіст записав на свій рахунок ще один забитий м'яч» (*Не гріх повторитися, коли Агуеро ще одним автографом відзначився у воротах Лестера* (ТК «Футбол 2», 10.02.18, 21:00)); «універсальний футболіст, що може зіграти на будь-якій позиції» (*Так, Начо може затулити собою будь-яку позицію в обороні* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:14));

– швидкістю дії: «футболіст біжить на великій швидкості» (*Іскри з-під шипів, трава розлітається, так починає свій слалом Дуглас Коста* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 22:12)); «команда змушена демонструвати більш атакуваль-

ний футбол» (*Потрібно нестися на повних вітрилах уперед* (ТК «Футбол 1», 23.03.18, 23:00));

– обережністю дії: «футболісти обережно проводять гру із розрахунком на контрдії суперників» (*Команди грають із острахом* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:03)).

Одним із невеликих мінусів надмірного використання коментатором метафори може бути те, що мовець, який не є футбольним фанатом і далекий від усіх тонкощів гри, не завжди може адекватно сприйняти таку інформацію, як-от у контекстах: *не грати від ножа* означає пасивну стратегію гри команди (*Не грає Наполі від ножа* (ТРК «Україна», 21.11.17, 22:24)); *заварити кашу* має значення «створення небезпечного гольового моменту» (*Тайсон дуже серйозну кашу заварив, смачну кашу* (ТК «Футбол 2», 6.12.17, 22:14)); *пити чай* виступає антонімом до узуального загальноновживаного значення – «гравці не встигали за діями своїх візаві» (*Мустафі, Чемберс і Холдінг пили чай в той час, коли Маркус Алонсо забивав гол* (ТК «Футбол 2», 03.01.18, 23:27)); *посипатися* – «характеристика поганої психологічної кондиції команди, що спричиняє велику ймовірність пропуску гола» (*Наполі не те, щоб посипався, але почав втрачати очки, і «Юве» цим скористався* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 21:53)); *віддати пас у п'ятку* – «неточно виконати пас», футб. жарг. «у недодачу» (*Віддав пас у п'ятку бразильцю Дугласу Кості* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:09)); *не вгадати із шипами* – «гравець неправильно дібрав футбольне взуття відповідно до погоди» (*Можливо, не вгадав із шипами* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:12)); «увімкнутися» – «періодично проводити активні командні дії» («Ювентус» *десь вмикався* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:50)); *м'яч зрізався* – «м'яч унаслідок удару полетів не за запланованою траєкторією» (*Зрізався м'яч зараз із ноги у Пабло Асамоа* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 23:03)).

Ще однією специфічною рисою функціонування метафори у футбольному репортажі є те, що згрубілі за прямим лексичним значенням слова зазнають семантичних і стилістичних модифікацій: *обкрадати, боротися, гризтися, кусатися, грабувати, видряпувати* – «відбирати м'яч у суперника, що втратив пильність» (*Обамеянг обікрав Сона і вибив м'яч в аут* (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:08); *А тут боротися, гризтися, кусатися за цей м'яч* (ТК «Футбол 2», 28.03.18, 23:58); *Салаха сьогодні грабують на рівному місці* (ТК «Футбол 1», 10.03.18, 15:17); *Ігуайн м'яч видряпав* (ТК «Футбол 2», 03.04.18, 22:06)); *захлинутись* – «не дійти до свого логічного завершення» (*Не вийшло прокинути на хід, як наслідок – захлинулась атака Тотенхема* (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:54)); *нишпорити* – «періодично з'являтися на певній частині поля» (*Дуглас Коста нишпорить по всьому периметрі поля* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 22:21)); *перекушувати* – «зупиняти потенційно небезпечний пас чи удар суперника» (*Зараз Маркільйос перекушує атаку Мадридського Реалу* (ТК «Футбол 1», 14.02.18, 22:14)); *отримати удар «під дих»* – серія негативних для команди чинників (*Зараз серйозний «удар під дих» отримала команда Пена Гвардіоли* (ТК «Футбол 1», 04.04.18, 22:10)).

За стилістичною характеристикою метафори поділяються на індивідуально-авторські та загальномовні. Як зазначає Т. Єщенко, «авторські метафори як засоби компресії інформації здійснюють комплексний вплив (доцільний, недоцільний; ефективний, неефективний) на адресата. При цьому відбувається перехід з рівня значення на рівень прагматичного смислу. Адже вони позбавлені автоматизму, вперше витворені... і ще не відомі узуальній системі, мають лексико-семантичні відношення, які тільки-но сформувалися» (Єщенко, 2018, с. 35). До розряду індивідуально-авторських належать метафоричні конструкції з таким значенням: «команда демонструє чудову швидкість на полі» (*Ліверпуль* – це насамперед *хуртовинна командна швидкість* (ТК «Футбол 1», 07.10.18, 18:57)); «гравець не дістався до м'яча» (*Толян думає, що розрахував траєкторію, але в результаті лише понюхав м'яча* (ТК «Футбол 2», 15.02.18, 21:13)); «швидко забитий м'яч повернув команді шанси на перемогу» (*Запалив свічку надії* в серцях футболістів (ТК «Футбол 1», 07.05.19, 23:58)).

Частотніші ж, звісно, загальномовні метафори, у яких поєднується узуальне значення з футбольною семантикою. Їхнє семантичне наповнення доволі легко встановити з контексту: *розкльовувати оборону* – «одна із команд намагається зламати захисні редути свого суперника» (*Сороки починають нахабніти і розкльовують оборону суперника* (ТК «Футбол 1», 16.12.17, 18:38)); *не витягнути з воріт* – «гол був забитий без жодних шансів для голкіпера врятувати ситуацію» (*Такі м'ячі не витягнеш із воріт* (ТК «Футбол 2», 03.01.18, 23:06)); *бити по шансах* – «команда втрачає будь-які можливості грати в турнірі надалі» (*У випадку поразки, Арсенал суттєво б'є по своїх шансах грати у Лізі чемпіонів у наступному сезоні* (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 14:50)); *не втрачати голову* – «грати спокійно й зосереджено» (*В дербі важливо не втрачати голову* (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:04)); *повністю нейтралізувати* – «не дав можливості супернику провести результативні дії» (*Поки що Мустафі повністю нейтралізував Кейна* (ТК «Футбол 1», 10.02.18, 15:15)); *викурити зі штрафного майданчика* – «відтіснити гравця за межі свого штрафного майданчика» (*Еріксена викурили б'янконері з власного штрафного майданчика* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 22:01)); *прорізаються моменти* – у футбольного клубу з'являються моменти для забиття гола (*Прорізаються деякі моменти у Тотенхемі, погодьтеся* (ТК «Футбол 1», 13.02.18, 22:15)); *купити арбітра* – змусити арбітра повірити у порушення правил (*Кевін Тріп'є зараз, як то кажуть, купив Шимона Марціньяка* (ТК «Футбол 2», 07.03.18, 22:20)). Загалом спостерігаємо, що в коментарі під час прямої трансляції матчів футбольна лексика набуває додаткових смислових значень, «стає елементом образної системи літературної мови» (Струганець, 2018, с. 158).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, метафоричні конструкції в сучасному футбольному телерепортажі акцентують увагу вболівальників на концептуальних і найдрібніших деталях / моментах гри, додають мові коментатора динаміки та експресії.

Функційний потенціал метафори детермінований конкретним прагматичним спрямуванням кожної ситуації під час футбольного матчу. Метафоричні конструкції спродуковані передусім для впливу на емоційну сферу глядача-вболівальника. Футбольний телерепортаж – динамічний і поліаспектний лінгвальний феномен, тому потребує перманентних наукових студій.

Література

- Бойко, Н.** (2005). *Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти*. Ніжин: Аспект-Поліграф.
- Єщенко, Т.** (2018). *Текстово-антропоцентричний вимір метафори українських поетів 1990-х*. Київ: Академвидав.
- Кондратів, І.** (2018). Метафора як засіб омовлення поняттєвого апарату міжкультурної комунікації. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 42*, 39–47. doi: 10.24919/2522-4557.2018.42.151935.
- Кравець, Л.** (2012). *Динаміка метафори в українській поезії XX ст.* Київ: ВЦ «Академія».
- Струганець, Ю.** (2018). *Футбол у вимірі слова*. Beau Bassin: LAMBERT Academic Publishing.
- Федик, О.** (2000). *Мова як духовний адекват світу (дійсності)*. Львів: Місіонер.

References

- Boiko, N.** (2005). *Ukrainska ekspresyivna leksyka: semantychnyi, leksykohrafichnyi i funktsionalnyi aspekty [Ukrainian Expressive Vocabulary: Semantic, Lexicographic, and Functional Aspects]*. Nizhyn: Aspekt-Polihraf [in Ukrainian].
- Yeshchenko, T.** (2018). *Tekstovo-antropotsentrychnyi vymir metafory ukrainskykh poetiv 1990-kh [Textual and anthropocentric dimension of the metaphor of Ukrainian poets of the 1990s]*. Kyiv: Akademydav [in Ukrainian].
- Kondrativ, I.** (2018). *Metafora yak zasib oмовlennia poniattievoho aparatu mizhkulturnoi komunikatsii [Metaphor as a means of expressing the conceptual apparatus of intercultural communication]*. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 42*, 39–47. doi: 10.24919/2522-4557.2018.42.151935 [in Ukrainian].
- Kravets, L.** (2012). *Dynamika metafory v Ukrainskii poezii XX st. [Dynamics of metaphor in Ukrainian poetry of the twentieth century]*. Kyiv: VTs «Akademiia» [in Ukrainian].
- Struhanets, Yu.** (2018). *Futbol u vymiri slova [Football in the measurement of the word]*. Beau Bassin: LAMBERT Academic Publishing [in Ukrainian].
- Fedyk, O.** (2000). *Mova yak dukhovnyi adekvat svitu (diisnosti) [Language as the spiritual adept of the world (reality)]*. Lviv: Misioner [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.11.2019 р.